

ความหลากหลายทางชีวภาพของไทรินโไลเคนบนต้นโกงกางใบเล็กและต้นตาดุ่มทะเล
ในป่าชายเลน จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

Biodiversity of pyrenolichen on *Rhizophora apiculata* Blume and
Excoecaria agallocha L. in mangrove forest, Chanthaburi and Trat Province

ขจรศักดิ์ วงศ์ชีวะรัตน์, กมลรัตน์ กุลดั่ง และ สุภัทรา โพธิ์แก้ว

Kajonsak Vongshewarat, Kamonrat Kuldaong and Supattara Phokaeo

หน่วยวิจัยไลเคน ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

บทคัดย่อ

พื้นที่ป่าชายเลนชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของไทย มากกว่าร้อยละ 80 พบในจังหวัดจันทบุรี และตราด ซึ่งมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งไลเคน โดยต้นโกงกางและตาดุ่มทะเลเป็นพืชเด่น และเป็นที่เหมาะสมสำหรับไทรินโไลเคน ซึ่งเป็นกลุ่มครัสโตส (crustose) ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าเขตร้อน วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของไทรินโไลเคนในพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดจันทบุรีและตราด จากจำนวนทั้งหมด 88 ตัวอย่าง ที่เก็บจากต้นโกงกางใบเล็กและตาดุ่มทะเล นำมาศึกษาภายใต้กล้องจุลทรรศน์และตรวจหาสารทุติยภูมิด้วยวิธีหยดสีและรงคเลขฉิวบาง สามารถระบุได้ 18 ชนิด จาก 8 สกุล ได้แก่ *Anisomeridium*, *Arthopyrenia*, *Lithothelium*, *Polymeridium*, *Porina*, *Pseudopyrenula*, *Pyrenula* และ *Trypethelium* โดยพบว่า *Pyrenula leucostoma* มีการแพร่กระจายมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา สำหรับการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าต้นโกงกางใบเล็กและตาดุ่มทะเลเป็นพืชที่เหมาะสมต่อการเกาะอาศัยของไทรินโไลเคนในป่าชายเลน

คำสำคัญ : ไทรินโไลเคน, ป่าชายเลน, ประเทศไทย

Abstract

More than 80% of the mangrove area in Eastern Thailand found in Chanthaburi and Trat Province. There are a variety of several organisms including lichens. *Rhizophora apiculata* Blume and *Excoecaria agallocha* L. are a dominate species in mangrove forest and also one of the important substrate for epiphytic lichens. Pyrenolichen is high diversity of crustose lichen in tropical zone. Our objective was to explore the diversity of pyrenolichen on *R. apiculata* and *E. agallocha* in Chanthaburi and Trat Province. All 88 specimens were collected and examined with dissecting microscopes and light microspore. Secondary metabolites were characterized by spot tests and thin layer chromatography. The result showed 18 species within 8 genera were found namely *Anisomeridium*, *Arthopyrenia*, *Lithothelium*, *Polymeridium*, *Porina*, *Pseudopyrenula*, *Pyrenula*, และ *Trypethelium*. *Pyrenula leucostoma* is the most widely spread species in this region. Our results indicated that *R. apiculata* and *E. agallocha* were a favorable substrate for epiphytic pyrenolichen in mangrove forest.

Keywords : Pyrenolichen, Mangrove forest, Thailand

*Corresponding author. E-mail : kvongshewarat@hotmail.com